

זמן תפילה

על מנהג החדשין להאריך בתפילה

או שמתה אחר זמןה (א)

מוגש ע"י הרה"ת ר' יוסף ישעיה שי ברוין
משביע במתיבתא בסידני, אוסטרליה

תשובה: בטרם החל לערנות בעז"ה על השאלה האמורא, עלי להקדים כמה הקדומות, פשוטות אבל מוכחות.

(1) למרות הקושי הבולט בדברי כי א"ש האמורים, פשוט ומובן שככל דברי כי א"ש יש להם מקור מוצק וייסוד נאמן בהלכה, ובלשון כי א"ש הניל"ש שיש לישיב הדבר ע"פ דיני" (אך שמוסיף "בקושי עכ"פ", והינו שאיז ע"פ הבהנה פשוטה והרגילה וכו'), ועל כןו לא כבר ציטטו כמה פעמים את דברי הרושלמי (פה פ"א ה"א) כי לא דבר רק הוא מכוס, ואם הוא רק מכוס הוא, ומה שאנו אתם יגעים בתורה" (וראה אג"ק כי א"ש ח"א ע" רצא. ועד"ז בכ"מ).

(2) כפשות שהבא لكمן הוא **בדרכך אפשר ולענ"ז בלבד**, ובפרט שעמו דברי רבו לנו נשיאנו, כנודע.

תפלה אחרי "סוף זמן תפלה"

א. הנה, פשוט שבנדוי"ד מדובר אודות תפלה לאחר חצות דיקא, ובזה נזקק כי א"ש חדש שג"ז יש לישיב . ע"פ בלאי"ה יש מקום עיוון מצד זה שמתרפל לאחר זמן תפלה, שזמנה עד סוף ד' שעות (שו"ע (ודאה"ז) או"ח ספ"ט ס"א, וכן נזכר בשאלתך). וуд"ז, ברכות ק"ש זמנם רק עד סוף ד' שעות (שו"ע (ודאה"ז) או"ח סנ"ח סי"ו (ס"י)), ולא נחתית כי א"ש זה לא כלל. ויל"ז, דרכך שנספקה ההלכה בשו"ע ש"אמ' עבר והתפלל לאחר ארבע שעות עד חצות אין לו שכר תפלה בזמנה¹, מ"מ נסוך להז, שבמקום אונס מותר לאחר זמן תפלה (ראה לדוגמא שו"ע א"ז סע"א ס"א), ובנדוי"ד, כבר התירו פרושים את הדבר לאחר זמן תפלה מצד גודל ערך מעלת ההכנה לתפלה² (וההוספה

ואה בשווית דברי ישראל (ח"א ספ"ג). ואכן. ועד"ז מציינו שאירחו זמן תפלה מסוים המכנת הנורו ונקיות המעכבות את התפלה – ראה שי"ע או"ח ס"פ ס"א, וכן נזכר).

ולהעיר מהשקרוי"ט אי טבילה עזרא (הכנה לתפלה) דוחה זמן תפלה – ראה בתנסמן בישראל והזמנים ע"ע.

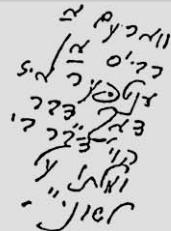
כן יש להעיר מר מוש"ת בשמיים ראש בכ"א הדرسנא (ס"יט) שהחסיד מהר"י קוינגן (הקדמוני) הי' לומד מתוך ספרי סודות התורה, עבר זמן התפלה **ולא פסק**, כיון שהעוסק במעשה מרכבה אינו פוסק. (ואף שיש מפקפקין בהניל"ר (ראה דעתית למחרשים מברוזן) – מ"מ הובאו דבריו הניל"ב. וכ"כ בתיקונים והוספות לסדרור רビינו שלמה מגורייא ששבשת "אין חובה לקורת ק"ש בעונתה כ"כ כמו בחול". אבל, במוג"א (ובשו"ע א"ז) או"ח סרפ"א סק"א (ס"א) שלא יעבור זמן ק"ש ותפלה).

ושקו"ט בזה – ראהشيخ תפלה ע"י שייח ואילך. ישראל והזמנים ע"ט בשווא"ג. ואכ"ם.

(2) ע"ד האיכון לתפלה מחמת ההכנה – להזכיר מרכות רפ"ה הי' שווון שעיה אחת ומתפלל. ואחה אוצר הגאנוגים לברכות ט, ב חלק התשובות שנагו להשכים בשבותות וו"ט למדוד קרוב לבי' שעות אחר שהגע זמן ק"ש ואח"כ מתפללים. וכי בא"ם (נסמנו בישראל והזמנים ע"ע). ולהעיר מספר האסופות (נדפס בשיח תפלה ע"ה) שבשבת וו"ט מותר לעבור זמן ק"ש, ואיז' פושע. ובחוקות התורה לבן הרא"ש (נדפס שם ע' צג) שבשבת וו"ט אין אנו קורין ק"ש בעונתה. וכ"כ בתיקונים והוספות לתפלה בזמנה]. אומנם בשיע"ז א"ז (סע"א סי"א, ממשיע"ז א"ז) א"ז (ס"א) דאונן מתפלל לאחר ד' שעות, ממשיע"ז א"ז מתפלל תשלומיין, וא"כ מודיע יכול להתפלל כיון שלא יעבור זמן ק"ש ותפלה).

א ווארט פון רביבן

דיוקים בדברי והנוגות
כך אדמו"ר שליט"א

הפעם נתיחם לשאלת ששלח למערכת א' התמים (בעילום שם), שאלת מעניינת שכבר דנו בה בכ"מ. מפותח קצר הוריעת, נפרש את הalkן בגינוי זה ואת המשכו בפעם הבאה.

יש לישיב הדבר ע"פ דין, בקושי עכ"ב...
שאלת: במכتب מי"ג ניסן תש"יב להר"ח וכי יצח דובאו (נדפסה באג"ק ח"ה ע' שיב ובלקוק"ש ח"ט ע' 457), כתוב כי אדמו"ר מלך הקורא במליא גורם לו להתחל "במ"ש חותה דעתו כיון שהוא הבעל קורא במליא גורם לו להתחל בך רוך אמר אחר חוץ.

הנה לדעתו לא נכון הדבר, כי אף שיש לישיב הדבר ע"פ דין בקושי עכ"ב, כיון שקורא ק"ש קטנה וכו', אבל במנון בטח יש להתחשב עם הענין דמה יאמרו הבריות, וכמובן שאין הדומה אם מתחלים בעוד מועד ומתפללים כל העת אלא שבדרכ מילא מגיעים לברוך שאמיר בחוץ, Dao עכ"פ עסוק בענין התפלה וההכנה לה מקודם, משא"כ בנדון דידי' שהוא הקורא בתורה שאין לה שיכות לתפלה והכנה". עכליה"ק.

ולידי"ז צע"ג, אך ניתן לישיב הדבר ע"פ דין להתפלל אחר חצות כיוון שקורא ק"ש קטנה, והרי ק"ש ותפלה שתי מצות שנותן הון לנוראי, ומה יועל קיום מצות ק"ש זהה שלא יבור על איחור זמן תפלה (ומפירוש הדבר בשו"ע א"ז ספ"ט ס"א): "ולכן צריך לחזור בחורף להשכים להתפלל בענין שיימרו תפלה י"ח קודם שליש היום ע"פ שכבך קורא ק"ש בעונתה קודם התפלה")?

שאלת זו שאלתי לגודלים וטובי, ואין פותר, ואבקש אם יוכל להויאל בטובו לעיין בסוגיא זו ולהסביר הענייןقيد ה

1) ולהעיר, שי"א דמתפלל לאחר ד' שעות עד חצות, דינוomatפל תפלה תשלומיין (לאחר מלחמה) – ראה בה"י (ספ"ט סק"א ד"ה ואם, דלא גרע ממתפלל אחר שהגיע לתפלת המלחמה) ב"ה (שם), פר"ח (שם). ועוד. והרי תפלה תשלומיין היא עד תפלה נדבה (ראיה בಗלויון הבא בעז"ה) וכמי שאינו מצווה ועשה (ובפרט תשתשלומיין بد"כ פירושו שה"ז רק השלמת חלקו ולא עכיר זמנו [ראיה לקו"ש חכ"ח ע' 77. לקו"ש ח"ט ע' 254. אבל בפרישה (לקמן ס"ה) שבתפלת תשלומיין מקבל שכר מתפלל בזמנן, ומ"מ, לדידי' ציל דארח ד' שעות גרע יותר מתפלל לאחר מלחמה, כיון שאינו מקבל שכר לתפלה בזמנה]. אומנם בשיע"ז א"ז (סע"א סי"א, ממשיע"ז א"ז) א"ז (ס"א) דאונן מתפלל לאחר ד' שעות, ממשיע"ז א"ז מתפלל תשלומיין, וא"כ מודיע יכול להתפלל כיון שלא יעבור זמן ק"ש ותפלה).

הרשב"א⁶.

ברכות ק"ש אחרי זמן תפלה

ב. ווד"ז ייל בנווג לברכות ק"ש, שאף שזמנם רק עד סוף ד' שעוט כזמן תפלה וכנ"ל, מ"מ מצינו לכמה מהראשונים דס"ל שזמנם עד חצות – ראה בחידושי הרשב"א ברכות (יא, א) בשם התוס' דמספקא فهو אם לא הפסיד הברכות כל היום, או שהוא עד חצות כזמן תפלה לרבען. ומשמע עד חצות ודאי יכול לומר ברכות ק"ש. וכיה בריקאנטי (דניי ק"ש אותן ה). אරחות חיים להר"א מלונייל – הל' ק"ש אותן ה. סי האשלול בשם חממי ארכפת (דניי ק"ש) סימנו ב. ווד'

וממצינו באחרוניים שכתו שיש לஸמווק ע"ז להלמה – ראה בשוו"ת משכנות יעקב (סע"ז וס"פ). והביאו דעתנו בחדושים הצע' (ברכות פ"א מ"ב) דיה לא הפסיד. [וראה בשוו"ת חיים שאל להחיד"א – ח"ב סל"ח אות ע' דהמיכל לא הפסיד]. וכ"כ בספריו קשר גודל (ס"ו אות ד). וכן העיר בהגחות חת"ס (לש"ע) או"ח סנ"ח) دقיוון דק"ייל זמן תפלה בדייעבד עד חצות, הה"ע או"ם ברכות ק"ש.⁷ ובשו"ת רב פעלים (ח"ב סי'ב) כתוב דיל"ע פ"פ

אמנים פפי הראב"ד לעדיות פיו מ"י מוכח
דעתו של ר' יהודה בן בא"ל תמיד של
חר שקרב ארבע שנות", היינו שאין
קריבו אח"כ. ובזינויים לתורה הוכיחו כן
רשבי"א (מגילה כ, א). וההשכה ראשונה
בכלהיתו, והוקסיד"ג (ביברות כ, א)
יאין להשלים מהנאה בערירות יומו
לקל קרבנו, ומי שמע הא בזמן מנוחה
בבונות דשורתין, ועי' בראשי שם ד"ה וכוא'

וראה במרקבה המשנה (היל תפלה פ"ג⁵) דזה שמתפלל בדיעבד עד חוץ, אף שעבר ון הקרבנות, ותפלות ננדג קרבנות תקנות, מ עדין הוא בכלל תפלות אבות תקנות, עד תקנת האבות ממשכת תפלה שחיתה עד וו. וכיב' בשולחן התהו ספ"ט (ברור הוב"ב), וראה פירוש ר' מרדכי הענא להרמב"ם פפס בספר שיח תפלה ע' שבו), ודבריו צ"ע.

9) והဟרת כי א"ש שם בשווה: "כנראה
הן טועות של המתיק (ראה ברכות לו, א'
אוורה צ'ל: כי, א' ופוסקים שם, ודעת
שבב' אמר בברט בעי אויח' ספ"ט וממא ספ"ט
לרבו טהרין וכו' ע"ז הרכשה שם.)

7) בוגר קושית החת"ס – ראה בהנסמן בס' ישראל והזמנים ע' נו ואילך. וראה מש'כ בקובץ הארבעים ע' קו ואילך.

בכוננות התפללה שנרגמת ע"ז, וכדלקמן ס"ג), ולא גרע מאונס³ (וכ"כ בפסקין דבר יהושע ע' הלעין ברכות ק"ש) – עוד זאת ייל', יתרה מז', [סמכוין על השיטות נזכרא "תפלה בזמןה"], וכבדעת שוויית משכנות יעקב (סוסי⁴) שכתב דגם לגביה תמיד של שחר לא מצינו אייסור ברור שלא להזכיר אחר ד' שעות⁴, ובידיעבד יוכל עיכובא עד חצות. וכ"כ בספרו קהילת יעקב (ברכות כה, א). [וזדרbio – לעניין ברכות ק"ש עד חצות – הובאו רמיון הא"ז, וכן דלקמן ס"ג]

וכסברא זו, דבדיעבד הי' בכלל זמן תפלה, כי'ה בס' המאורות (ברכות כו, א) ש"א פילוי עבר בمزיד ולא התפלל ארבע שעות, חייב להתפלל שחירות עד חצות כיון דרבנן ס'ל שתפלה השחר עד חצות". ומשמעו קצת⁵, שר' לדענין זה סמכינו ארבען דהויכי בכלל תפלה בזמנה. וכ'כ להדייא בסדר משנה (תפלה פ"ג ה"ב) דבדיעבד קייל' כרבנן דמתפלל עד חצות. וכ'כ במקור חיים (לבעל חות אייר) ס'ט סק"א בסופו. וכן ראייתי בשולחן הטהור (להר' צ' וכ'וי מקאמארנה) ס'ט (בזור זהב סוסק"ב) שיש שיטה שעד חצות הי' בכלל תפלה בזמנה⁵. ובזה"ש תורה שלום (ע' 118) שאדמוני מהר' נ"ע אמר קו בשם שו"ת

ממקרא. ולפי"ז ייל', דמעשה מרכבה עדיפה
דאפי' כי שאלת תורתו אומנתו "כונן אנו" (שבת
יא, א), אין מפסיק לתפלה. וראה בלקוקו"ש חיזי
ע"י 360, דאף שתורתו אומנתו שיק גם בלימוד
הנגלג', מ"מ באhor (חג' רלח, ב) מפרש דהינו
בשורתא "דירה לשכניתא", והרי Dok'a "מארי
קבבלה... עבדין דיריה" (תקוי' בהקדמה א),
ובכך. ומ"ל עד"ז בנווג ללימוד דא"ח כפנוי
התפלה.

ולහעיג, שוג כישיתורתו אומנתו" מהתפלל
מצחון לזמן, (1) כשורצה להתפלל בחמי"ת תפלה
נדבה? (ראה בהנסמן בלקוקו"ש שם ע' 356
ע' 357 העלה 17 ובשותה"ג). ועד"ז בדור"ד,
להמבואר لكمן (ס"ד) דהמאחרים זמן
תפלה hei ע"ד תפלה נדבה. ולהעיג מרוש"י
(ד"ה חברים - שבת א, א) דאין מפסיקין
لتפלה מושם דהוי ררבנן, ועפי"ז כתוב
ראוי (ברכות ח, ב) דהគונה שעצם מצות תפלה
יכל לקיים בזמנן אחר ביזום. ועד"ז משנ"ת لكمן
בפניהם (ס"ד) שבעמאר זמן תפלה מצד הគונה
היא מקיים מצות תפלה מה"ת. אבל ראה
במגוליית אסתור (מי"ע ה) שהיו מתפללים תפלה
אחרת, ולא בנותה התפלה היו מCKERון בה.
ועוצק"ר, דלאכו"י אסור להתפלל" (מג"א
שליל, תיל' עלה) ואורה בהנסמן בעזרות
סק"ו סק"ד. וראה בלקוקו"ש בזיניות
שליל, תיל' עלה"ה (אשכנז) פאי סי' העה
ע"פ י"מ לירושלמי ברכות (שם
ס"י"א בהגונה) שיש לחלק בין הפסק באצמנ
ההלמוד להפסק בקי ענין לענין. וועילע ע"פ דברי
שי'ית ארץ צבי (שבגלוון הבא, בכילוקן בפניהם
ס"י") שכשמתפלל בדיבוקות hei דוחה מצות
ת"ת. ג. ואכ"מ].

ולהעיר, מدين עסוק במצבה (שו"ע א"ו סל"ח ס"ח), עסוק במצוות (שם ס"ג ס"ז), ועוד. ובדרישה (י"ד ט"מ"א – הובא במגנא ס"ג סק"ה) כתוב בה"ל: "מהו לי אונס אבילות או עסוק במצבה . . . דכא כעשוסק במצוות ג"כ עוזב ה" הו". וראה בערורה"ש (סק"ח ס"ז) לעניין ההפסד ממון ודאי (משא"כ ברמא"ס סק"ח ס"ה), וכ"ש בהפסד כוונות התפללה. [ORAHA B'DARDERI TORAH]

לאחר חצות, שבזה כבר עבר זמן תפלה לכ"ע*. ומשו"ה נזק כ"ק א"ד"ש לומר שיש לשיבת הדבר עפ"ד דין... כיון שקורא ק"ש קטנה וכורו" (וכפי שייתברר ל�מן).

תפלה בכוונה או בזמנה?

ג. והנה, פשוט שישוב הנהוג האמור להתפלל אחר חצות הוא בהתאם למובא בכ"מ בטעם הנהוג כייך חסידים ואיש מעשה⁹ לאחץ זמן ברכות ק"ש ותפלה, ומתפללים בארכיות וכו' שלא בזמן, שהוא עפ"פ פסק המשנה (ברכות ר'פ"ה) אין עומדין להתפלל אלא מותן כובד בראש¹⁰, והינו שנדרשת הכהנה מתאימה בכך שיכללו להתפלל בכוונה הרוצוי, ונפסקה ההלכה (רמב"ם הל' תפלה ס"ד הטו) שתפלה ללא כוונה אינה **תפלה**¹¹. ועפ"ז מובן שהכוונה نوعת יותר מאשר הדיקוק בזמן, כיון שבלעד התפלה בטלה לגמרי (ראה לkurush ח"ט ע' 271. חכ"ט ע' 293. ועוד).

ואתיל, הרי גם סברא זו – להעדיין תפלה בכוונה על תפלה בזמן – מפורשת בשוויי, והוא שהמשכים לצאת לדרכ' מתפלל מעומד קודם צאתו, עפ"פ שעדיין לא הגיע עיקר זמנה שהוא

וראיתי בס' זכרון זאת להחזה מלובלין בפי המשנה (אבות פ"ב מ"ג) הוי זהיר בק"ש ובתפלה, אך אמר לה ר' שמעון בן נתנא, שנקררא (שם מ"ט) "זרא חטא". אבל ר' יוסי הכהן שנקרא "חסיד" ההזיר (שם מ"ב) יכל משענש יהו לשיש", דהיינו שמצד' כל מעשך לשיש" שיקרי שלא דידייך (כך בזמן התפלה, כיוון שכוחך לשיש, שלימוט התפלה. ולהעדיין, שכם גם שמעון בן נתנא (שם מ"ג) מסיים: **ישכשתה מתפלל** [הוינו, לא זוקא צגנו]

הויסי. ושיקימו מצות מעשיותו כאכילת מצה בפסח וכח'ג (וראה ד'יה שלך לך תש"א. ונקדשתי ברוחניות. מאכלי רב' ר' יוסי) שמי המאורות לב, וב' ואכ'ם). **ישכשתה מתפלל** – תפלת קבע וכו' (וכבהURA הbabah), ואף שאין הנדון דומה לראיי, מ"מ מצינו שהם לעומת מוקום המצאות בגשיומיות במדידות זמן ע' ש'. ובסי' הל' הילוקות שלמה י' צג (אך שהניל מצעד בשיח תפלה שם דאייז' בגד' קיום מצות תורה ק"ש כל' תבח, דמי' מותר לקורותה בתני' לאחר שעבר זמנה (אך שאסור אמרית תלמיד), שלא היי כ庫רא בתורה ממש. ואכ'ם).

שיהים כאחד שלם שר. וק'ל. ואכ'ם.

(11) ומ庫רו במשנה (אבות פ"ב מ"ג) "אל תעש תפלה קבע", ואם עושים כן "אין תפלה תחוויים" (ברכות פ"ד מ"ד). ותויה בו אמור ברכות ל, ב – והובא בטוא"ח סק"א ובשו"ע "ישאה אדם מתחנן ומופטלל בכל יום" (רמב"ם אה"ז שם, ושם לעניין ברכת אבות), שיל'לועם אה"ז שם, ושם לעניין ברכת אבות), שיל'לועם ימוד אדם את דעתו, ואם איינו יכול לכוון את דעתו **אל תפלה**, כיון שגדיר מצות תפלה הוא האצילות, דהיינו זמן התפילה, כמו'יל לא ישונה אצלם לטמה זמן תפלה. אבל אותן שורות נשומותיהם בהריחוק קצת מבחני אצילות, הם אין ממש בצלם אלקים, ונינויין משארית הקבוע בתלמוד זמן התפילה, כמו'יל לא ישונה לאחרים, שהוא זמן הקבע בתלמודו. ואנשים פשוטים שהם בחמי עשי, לא ישנו הזמן לטמה מכמו שהוא למלעל, ואסור להם לעבור זמן הקבוע בתלמוד, עיי'ש. [ולהעדר מסה"ש תורה שלום ע' 13 שאדאייז' התפלל שתי שעות, כיון שכן זמן תפלהitel].

(10) ולהעדר מונדו"ה מתני – מנחות פג, ב, שלשון זה מורה לעיקובא ולענינו – ראה לקו"ש חל"ד ע' 73 הערכה (49). ועמ"כ קראי צ"ל בספרו שורשים מצויינים בהלכה העש"ש עיל אחר) דמשו"ה נקט בטלילה, רק בבקשת צרכיו, כיון שאין זמן תפלה מעתה ועיי"ש לבקש העדה מותנו"ה מתני – מנוחת פג, ב, רקאי אදלעיל מייני (ברכות כו, א) בנוונג זומני התפלה, וקרו"ר דאיון מזידן להתפלל אלא וכון, דרשאיין כובד ראש ל"מ תפלה, והו זמן בל' תפלה. ודפחים'.

ולהעדיין, שורש לשון תפלה הוא "പל" – תמכנו מושבה וכוונה (וששי' בראשית מה, יא – הביאו לעניינו בבראgor הולג' (למהר"ל) ע' נב).

סוד מקום לאומרן גם אחר ד' שעוט. (אלא ש חוזר בו בספרו עוד יוסף חי פ' וארא סי"ז). וכן פסק בקצתה שישיט סייג להלפה, ושכן מנגה העולם. גם במשנ"ב (ס"ח בבה"ל ד"ה קורא) העלה להקל במקומות אונס עד חצות (וכ"כ במשנ"ב סע"א סק"ד לענין אונס, ובספרו מונה ישראלי פ"א לענין חילילים בצבאו).

ויתירה מז, לדעת הרמב"ם (ק"ש פ"א הי"ג) יכול לקורותה בברכותי כל היום⁸, ובעינים למשפט ברכות, י, ב את ה (ע' מב) ציין לכמה ואשונים שסוברים כן. ועיי' ב מהרייל (היל' ק"ש דבמקום אונס יש לסומך עז'). [וכ"פ הפר' ח' (ארוח סנ"ח)]. ובמשמרת שלום (או"ח ספ"ט) כתוב **דנהוג עלמא כותוי**. וברשות חיים שאל (הניל) כתוב אכן למחות בידי המקילן לסמוך במקומות אונס על שיטת הרמב"ם ודעימי. וראה בהנסמן בישראל והזמנים ע' עז ואילך]. וכיון שכן, לא גורא מעתה הכהנה לתפלה וחצות, וכן יכול לקורות ק"ש בברכותי (עד חצות או כל היום, למר כדייא לי ולמר כדייא לי').

והנה כי מישיב רק ההנאה לתפלה ולברך ברכות ק"ש לאחר זמן תפלה, אמן בנדוד' מז' מדובר יתרה מז, **להתפלל**

עליל הערה 2. וידעו מאוז'יל (ברכות ח, א ושמ בשינויו לשון. אבל כהה בתשבץ' קטן) "אמינו עת רצון בשעה שהצדיקים מפללינו". [וראה ברכותי כל היום, וע"פ ש"ת הרשב"א (ח' א סמ"ז) שברכות ק"ש אין שיכיות לcker' ש. וראה בשיע' אדאייז' סיט' ס"ד, ובתניא פמ"ט. וראה ש"ת הרבד'ז סיט' ס"ד, ורבנן סקנ"י. ואכ'ם].

ולהעדיין מהשוו"ט בדעת הרמב"ם אי היו דין נזק וקיים מחודש של ק"ש וברכותי (ויתכן שכל החומרות שבסמכת ק"ש והותם גם בזה), או דהוי "CKERORAH" ממש (וראה יש תפלת ע' ש'. ובסי' הל' הילוקות שלמה י' צג (אך שהניל מצעד בשיח תפלה שם דאייז' בגד' קיום מצות ק"ש כל' תבח, דמי' מותר לקורותה בתני' לאחר שעבר זמנה (אך שאסור אמרית תלמיד), שלא היי כ庫רא בתורה ממש. ואכ'ם).

(8*) אבל להעדיין מודעתה הרabiיה וההורוק ועדו (וכ'ם בלשון הרבייה ורואה'ש ברכות כו, א) – ונسمנו בעינים למשפט (שם אות ח' ע' קסטט) – ושבך תפלה שלא בזמנה יהבו לי אף אחריו חצות. וכ'ם ברש"י (ד' להק' – ברכות ט, א) "דכל היום ומשו"ה צרך לחזור אחר מים ואינו חשוב שמא יערוב השם, מושום תפלה רחמי וכל אmittat דבאי מצל' ואיזיל" (ב'ה'ג ומחייביו עוד). ושקו"ט בזאת בעינים למשפט על אחר (אות ב' ע' פא)).

אבל לא הובא בפנים, כי א) גודלי הפוסקים אשר מפיה אנו חיים לא הביאו כלל שיטה זו, משא"כ המובא בפנים (דעד חצות זמנה היא) שסמכו ע' ב' ברכות בלה. ב) ועייר: לשיטה זו ציל' דתשלמוני עדיפא, אז מקבל שכרו משלם (עמי'ש בעינים למשפט. פרישה דלקמן בפנים ס'ה), ואכ' עדיפה מינה ייל' שהתפללו מז' תשלמוני. וכדלקמן בפנים (ס'ה)).

(9) משא'כ בוגע לצדיקים וכו', שהם למעלה מן הזמן (ולהעדר מינומא כת, ב, לעזען זמן תפלה אין' מאברהם נקומות ווימר), בבחוי' תורה אומנות, וע"ד רב' שמי' מזידן לתפלה מעתה לשנה (הר'י ליריע' ברכות ח, א) ור'י הוה מצל' מתלעין יומין לתלעין יומין (ר'יה' בסופה). וראה

ומי"מ הורה בעל תרומות הדשן (בשווית תה"ד ס"א) – הובא להלכה ברמ"א או"ח סרלה"ה ס"א – אכן לת"ח לפרוש מן היבור בעין זה, א"כ הורג בשאר פרישות¹⁵, אף שהוא עצמו כותב ש"איין בידינו כלל למצוא יושב וטעם למה שענהו להקדים כי"כ זמן גודול" ויאין לישב כלל בטעם ובסבירת התלמוד". וכותב שם, "שהמנוג נשתרבב עי" תשות כח שירדה לעולם ורוב המונן תאבים וועבים לאוכל בעוד הימים גודול, ואם היו אוכלים קודם מנוחה היו שוחים באכילה ושתי' ולא יבווא כלל לביהכ"ע". ונמצא, שם בזה¹⁶ העדיף עצם עניין התפלה על הדיק בזמנן התפלה.

לב פב, א) כותב בנוגע לתפלה קודם עליה"ש "דיזיינא לרבען קשייא דהו עבדי הכי .. שכל מעשיהם לש"ש, אבל לא כל הרוצה ייטול את השם יבוא ויטולו". ומושמע קצת, דמשום כוונת התפלה התוירו לעצם להתפלל קודם זמנה (הלי' אבל לאידך כותב שם "איינה הו דו"קי טפי, יודיע ובקאי טובה לכונני שעתא הכרונן"). ולහען, מיוםא כה, ב, לענין זמן תפלה צצעע'ק. שאני אברהם דאיתגננות גדולה היהתת (בבוי').

(14) ס' האברנאל כתוב בשעתו ננד מנהג זה "שמותפלין ערבית מיד אחרי השלימים תפלה המנהה ועמדו המשמש בחיצי השם ווועם אמרורים המעריב ערבעם" (ונתלה אבות פ"ב מייג'). ובשווית הב"ח סקבי כתוב: "על התפלה שאנו מתפללים בעוד הימים גודול אנו בושים". ובבלוש (או"ח סרלא"ו וסרס"ז) דימה שלפעמיים מקדימין להתפלל אפי תפלה ערבית בעוד הבב'י (שם ד"ה כתוב הרמב"ם) שהרשות בידו לסמוך על דעת הרמב"ם איאנו מופלע עד שאוכל. והה' בנדז'ז, דיש לו לסמוק עתיקא דידנא דאסור להתפלל עד שיכול לכונן את דעתנו. ואיכ"מ עוד.

(15) ולהעיר בשווית תה"ד ממשען שיפורש מן היבור ותפלה בלילה. והוא גם בס' לקט יושר בשווית 44. אבל ברמ"א הנ"ל, וכן בד"מ שפ"פ סק"א, כותב בשמו שיוור ותפלה עזה"פ בלילה – ראה בה"ל שעד"ז. וממציא, כיון שתפלתו לת"ח הרוגל בפרישת ב"פ, פירשו דם לרשיי הינו רק קודם נה"ח, ולא קודם עליה"ש. (וראה רשי' שם ד"ה וליעבד. רשי' ד"ה שאנסי – יומא לו, ב). וכ"כ לפרש בשווית זkon אהרן בהקדמה, כיון שלא מצינו שום דעת להתריר להתפלל לפני עלה"ש. ואישתמייתי שכ"ה בשווית ראב"ן (סקע"י), וכן דעת הראב"ד – ראה בה"ל שהלמה (שעתה הראב"ד בפירושי) ומאיו"ש. וכי"כ בהשגת הראב"ד על בעל המאור (ברכות ב, ב בדף הריני) וכ"מ בירושי (ד"ה תפליין) מנותות לו, ובנוגע לתפלין קודם עליה"ש (אבל בשווית זkon אהרן כתוב עי"פ הב"י (או"ח ס"ל) דקאי למד' לילה זמן תפליין, עיי"ש). ושקו"ט ביה בוגוע לפערלים בשווית גודל בויתר – ראה שווית מאזנים למשפט (סיג'). כתר אפרים (סכ"א). וראה בהנסמן בטורת יו"ט ח"ז ע' מהוועילה שכוננה שמתකבל התפלה, ובסד"ה עי' לה) שבלי כוונה אין התפלה – מועליה כל, והרי זו כל תוכן מחות התפלה – מולייה הקשה (לקיש' חכ"ב ע' 119. אבל שם, שא"ז נוגע לקיום המועצה). ולהעיר מפמי'ז או"ח ס"א במ"ז סק"ג ד"טווב מעט בכוננה מרבותות שלא בכוננה" איאו כפושטי, דשלא בכוננה אינו טוב כלל דהו "לא אותו קראת יעקב".

ולהעיר מפ"ש בשווית מהרייל (סנ"ג בסופו – לענין אחר): "הרוי הן בעניין קק"ש בע"ש ערבית בhortoph קודם פלאן דמונח טובה לאון לח מחות. והמקדק על עצמו ושם אורחותיו עישה ארכוכות".

(16) אף שיש חלק, דתפלה ערבית רשות, ועי' ברמ"ב' (ולי' תפלה פג' ה"י) שאין מתקדין בזמננו. פיה"ל לרמב"ם ברכות פ"א מ"א. דברי חמודות ברוכות פ"א סק"ו (אבל האידנא קבועה חברה. וראה ערוה"ש או"ח סרלה"ה ס"ט לענין זה שאין הפרש בינה לשחריות ומנוחה), וכי"ב בשאר טעמיים – ראה בהנסמן בחזמנים בהלכה (שבהערה 14). ואולי ג"כ עי"פ רשי' לד"ה צלותי – יומא כה, ב) שאברהם הקדים בתפלה "הערבר". אמן, אף לדברי התה"ד קיימין, ולידי"י אין לישב כלל בטעם ובסבירת התלמוד", וכדברי הפוסקים שהובאו ובלהו, שבמורוקצייה (והביא דבריו ביפה

נה"ח, "לפי שתפלה מעומד שקופה נגד כולה וגדולה מהם .. ." מושום שעומד יכול לכון היטב¹² (שו"ע אדחה"ז ספ"ט ס"ט). והיין, דטפי ניחא שיתפלל בכוננה מאשר תפלה בזמננה. ויתירה מזו – דלישית רשי' (ד"ה הו מקדי – ברכות ל, א) מוטב שיתפלל אפי קודם עלות השחרר, אע"פ שא"ז זמן תפלה כלל¹³. וכיוצא בהז מצאנו ראיינו שבזמן הראשונים הקדימו הקהיל להתפלל ערבית אף לפני המנחה, אף שא"ז זמן תפלה כלל וככל, ולא מצינו שום דעתה בראשונים שיהא מותר להתפלל ערבית לפני פלג המנחה, ובולשון ספר האgor (סכ"ז) של"א מצאו ידיהם וווגלים בבית המדרש ואין למנגה זה לא שורש ולא ענף¹⁴,

ובתניא פלח (ומקורו מוחה"ל שער חשבוננו) פ"ג השבון ט. ל"ת להאריז'ל רפ"ב עקב. של"י מוסכת תמיד ענייני תפלה בתרחחות) שתפלה בלבד כוונה כוננו בגוף אלא נשמה. [אבל בלקוש' חכ"ב שם הערכה 33 מפרש, דשם מיררי מכונה פרטית, ומושיע יש כאן גוף התפלה (לא נשמה). אבל לא כוונה כליל, און ע"ז שם תפלה כלל]. ואף שהרמב"ם עצמו פסק (הלי' תפלה פ"י סק"י סט"ז) – מ"מ נפסק בשוו"ע (או"ח ספ"ט ס"ז) שהערוב והצמא (שהיה בכל cholim), אם יש בו יכולת להתפלל יתפלל, ואם לא אס' רצה אל יתפלל עד שיאכל וויטהה, ומובהר בביי (שם ד"ה כתוב הרמב"ם) שהרשות בידו לשאכל על דעת הרמב"ם איאנו מופלע עד שאוכל. והה' בנדז'ז, דיש לו לסמוק עתיקא דידנא דאסור להתפלל עד שיכול לכונן את הערכה (36) העיר, דכוונה הנ"ל שעומד לפני ה' ה', הוא בכלל תפלה (המעכבים את התפלה) (רמב"ם רפ"ד שם), ולא מגור מצות התפלה. אבל הרוגש דמתחנן צ"ל בשעת התפלה, והוא מגדר מצות תפלה, ולוליא זאת אי נקרה מעשה תפלה. (וכעיבי בלקוש' חוליד ע' 70 הערכה 26. 269. אבל ראה ל��וש' חי"ד עי' ס' ו/orאה ל��וש' חיט ע' 71 ובעהרה 33). ועיי"ש בלקוש' (חכ"ב עי' הערכה הנ"ל) בפ"י הלשון אדחה"ז (בשו"ע ס"ז) קא) "שפלה לא כוונה אימה כלום" אי קאי אכוניה הכללית, או פ"י המלות. ואכ"י.

ושל העיר שכב"מ בראשונים מוכח שפסקו כן להלכה – וראה חרדים (ע"י ס) בשם סמ"ק ובאו"ז (פק"ב) כתוב שMOVAT שלא יתפלל כלל ו/orאה ארכוכה בהנסמן עניינים למשפט הנ"ל. ושא"ז נוגע לקיום המועצה). ולהעיר מפמי'ז או"ח ס"א במ"ז סק"ג ד"טווב מעט בכוננה מרבותות שלא בכוננה" איאו כפושטי, דשלא בכוננה אינו טוב כלל דהו "לא אותו קראת יעקב".

ולל"ע, אי מ"מ אסור להתפלל بلا כוונה, אך שהי"י מ"ד דברים המعقבים את התפלה", היינו שאין כאן קיום מצות תפלה, ואין הכרה דקערבר איסורא כשמתפלל بلا כוונה. אבל לשון הרמב"ם (הלי' תפלה פ"ד הט"ז) מצא דעתו משובשת ולבו טרוד אסור לו להתפלל עד שתתishiש דעתו. ועיי"ש בטואו"ח ס"כ"ח. (וצע"ק בירושלמי הובא בתמוד"ה ועין – ר' ר' ט, ב דלא כוארה קערבר איסורא, ועיי"ש בעניינים למשפט). ובשלפי הגורמים למורדי ברכות פ"ז

דמתפֶלֶל לאחר חצות ה'ז ברכה בטלה (אה"כ מדין תשלומיון). וכ"כ בשות'ת ארץ צבי (סל"ו) דבתפֶלֶל לש' ברכה בטלה. ולכאורה, כן מטען דברי הבביה (או"ח סר"יד בשם מהריי פולן) דבתפֶלֶל לש' איסור דלא תשא. עי"ש¹⁸. ולהעיר, שבב"י (או"ח רספ"ט) כתוב בנווג לטא תפֶלֶל לאחר חצות ד"מ'חצות ולמעלה . . כיוון דלאו זמן תפֶלֶל הוא כלל . . אם התפלל אפשר דברכה בטלה הווי¹⁹. ואכן[ם].

והנה מבואר בגדר "תפֶלֶל נדבה", שהוא ע"פ ובהתאם לפס"ד הרמב"ם²⁰ (ריש הל' תפֶלֶל) שמ"ע מה"ת להתפלל (בכל יום)²⁰ וכן בתפֶלֶל זו מה"ת נוסח ידוע וזמן קבוע כלל. ובשווע אדה'ז (סק"יו ט"ו) כתוב שע"פ סברא זו נהגו רוב הנשים (שאין מתפללות בתמידות לפחות שאותם מודים מיד בבורק איזה בקשה²¹ ומה"ת יוצאות בזה). ועפ"ז כל שורוצה להתפלל ולבקש צרכיו וכי²² היה מקיים מצות

אה"ה בಗליון הבא) א"צ להקדים תפֶלֶל המנהה אליו. וראה لكمן הערה 33. וראה במילואים לקיצור הלכות לש�ע אדה'ז (ספר"י) בנווג להנחת חסידים אודות הקדמות מוסך למנחה. מ"ע (19*) וגם לדעת הרמב"ן (בהגהותו לשמה'ז מ"ע) ה) דתפֶלֶל דרבנן – מקימים מ"ע מה"ת בתשנתה נדבה, ובפס'ק – מתפלל על תנאי משא"ב כשaan ספק בדבר ומתפלל בתורת חברה. אלם דעת אדה'ז משמעם גם בתפללה שייך ברכה בטלה – ראה ש�ע אדה'ז רס"י

לOLUMN ה'בא. (20) ראה קרייט ספר להמבי"ט. נתתק בלח"מ שם. וראה ל��"ש חלה ע' 127.

(21) אף שכאי צל' סיור שבחיו של מקום לפני בקשת צרכיו – וראה סדר משנה הל' תפֶלֶל פ"א שתתקשה זה. וראה בהנסמן בשות'ת יהוה דעת ח"ג סי'. וכן מכאןראי, דסדור שבחיו של מקום אין מוגן מצות התפֶלֶל. וית' لكمן בCOLUMN ה'בא.

(21*) ובנדוד'ז, שמקש מה צריך לו ה'ז כ"יע"ת צראה, שגם להרמב"ן (dotpela dorben) ה'ז ממשות תפֶלֶל מה"ת (חינוי מצווה תלג. בגדר הסמץ תפֶלֶל מה"ת. ואכן'ם) ולהעיר מג'יא סק"יו סק"ב. וראה הסמץ להצ"ץ שרש מחות התפֶלֶל בתחולתו. ואכן'ם) ולהעיר שהתאמים (חוורת ח' ע' טו ואילך) מבאר עפ"ז, שכך מתפלל בהקדמת התבוננות התערורות האהבה ומוקש צרכי הרותים ה'ז בבל תפֶלֶל מה"ת גם לדעת הרמב"ן (ודלקמן בפ'ם). אבל כי' א"ש, במכותב לרי' פיניאן, דוחה להניל' דהטעורות האהבה שייכת לך'ש ולא לתפֶלֶל. אולם, בשיחה שהובאה באג'ק אדה'ז ח'א ע' לג בשואה'ג (ע"פ המשועה), ממשע, שמ"מ מקיים מצות תפֶלֶל מה"ת שמקבוקץ צרכיו הרוחניים, ממש'כ שכםרגשי שחרס לו בעבודת ה'ז מקיים מצות תפֶלֶל מה"ת (ועי"ש בלשון אדה'ז (אג'ק שם) האמורים תפֶלֶל מדרבן לא רוא מאורות

אלא שבחנני יש לדוחות, כיון שיש לצער דעת

הפוסקים דעתם ברכות להקל, היינו שא"ז לבך, ומ"מ ל"ה ברכה בטלה (ראה בהנסמן בישראלי והזמנים ע' עז), משא"ב בנדייז דהוי דלא כאן. ועוד זאת, דבתפֶלֶל קייל' דיכול להתפלל בנדבה, ובפס'ק – מתפלל על תנאי שתהא נדבה (ראה ש�ע אדה'ז רס"ק ח), משא"ב כשaan ספק בדבר ומתפלל בתורת חברה. אלם דעת אדה'ז משמעם גם בתפללה שייך ברכה בטלה – ראה ש�ע אדה'ז רס"י

קח. (19) אבל ייל', דבב"י שם קאי רוק במתפלל מחות עד זמן המנהה (עי"ש) אלם לאחר לילה הוא לרוי. וראה בש�ע אדה'ז בק"י א"ס רס"ג צ"ע, ויל"ע בראשוני, אם יש סברא שהגיאי מן המנהה ה'ז ואדי' ברכה בטלה. ועי' במשנ"ב (ספ"ט בבה"ל ד"ה ואחר) שכתמתפלל אחר זמן המנהה "ברוכותיו לטבל להכמה פוסקים". ובאמת, בפרק השם סק"ב כתוב: "ירוחק עניין לומר דלאחר חצות יהא כברכה בטלה מדאמר כל היום מצליל ואיזיל", עי"ש.

ולהעיר שבב"מ²³ כתוב בישרונו "א"ס ר' דודו מצד אדה'ז לא הביאו. גם ברמ"א ייל' דזוזה מצד חותת הקדמת תפֶלֶל מתחה (וכ"מ קצת ב מג'יא שם סק"ה. ומה גם לדעת הט' ששם סק"א), ולא מצד זה אסור לתפֶלֶל שרחרית, וכ"מ בב"י (שם ד"ה ואם) דמשו'לה לא אמרו דעת הלילה יש לו שכר תפֶלֶל, כיון דשאני זמן מנהה לטבל להכמה עלה'ש שבהערה 13. וגם האוסרים, ה'ט משום דס' לאיזיל אפי' דעת יחיד; היתר ואתל' כן, שבאותן אין איסור לתתפֶלֶל לאחר חצות, כי' מצד החזיב להקדם תפֶלֶל מנהה – אויל' ייל' בישוב מנהה החסידים ע"פ מש'כ בקצווה'ש ס"כ בבדה'ש סק"ד דבשושק בתפֶלֶל שרחרית (ויל', דהכנה זהה בכלל – כבמכתב כי' א"ד"ש שבתחלת דברינו. וית'

תפֶלֶל שלא בזמנה, אבל תפֶלֶל מה"ת

ד. ויש להמתיק הדרורים, ע"פ מה שאמור (ברכות כא, א) "ולו אי שיתפלל אדם כל היום כולה בתורת נדבה (רmb"ם הל' תפֶלֶל פ"י ה'ג). ש�ע אדה'ז סק"ז ס"א)²⁴, משום דתפֶלֶל רחמי נינחו (ברכות כ, ב). ובלשון הגمرا (ברכות כו, א) "כיוון דעתו רחמי נינחו, כל אימת דעתו רחמי ואיזיל" (ובירושלמי ברכות פ"א ה'ב: "מן פשׂות")²⁵. אלא שעד סוף זמן תפֶלֶל ייחיב לי שכר תפֶלֶל בזמןנה, מכאן ואילך שכר תפֶלֶל ייחיב לי, שכר תפֶלֶל בזמןנה לא ייחיב לי" (ברכות שמ).

[ויתירה מזו, בשות'ת מה"ט] שיק (או"ח צ"א) כתוב, דגם כשמתפלל אעדטה דוחבה אי"ז ברכה בטלה, כיון דעתו רחמי נינחו (או"ח ספ"ט סק"א) מנחה בלילה). והאריך לדוחות דברי הט'ז (או"ח ספ"ט סק"א)

בဟURA 14, ומ"מ הורה להמשיך לנוכח כן. וגם בפנ"י (במהדורה למס' רבכות, נדפס בhang קסה, ד) כתוב דיש' לקיים המנהג .. אפי' אם هي טעם הדבר מרווח בידינו אלא שמחמת תשות מה טורח הציבור לנו להקל בשיש איזה צורך אף גנד פסק הלכה וכו'"²⁶ [ולהעיר מברכות צ, ב דבטעו צבור ביום המעונן, א"צ להזור ולהתפלל, דלא מתרחינו לנו, ובב"י (או"ח סר"ג) כתוב שרואה מדברי ובו יונה דהינו רק אם התפללו מפה"ה'ם ולמעלה, וכי' בש�ע (או"ח סר"ג ס' י"ד). ולכאי צ"ע, דהא מפה"ם ולמעלה בלבד לא"י לילה הוא לרוי. וראה בש�ע אדה'ז בק"י א"ס רס"ג צ"ע. ויל"ע בראשוני, אם יש סברא לומר שכ"ה גם לפניה פלה"ם. ולהעיר שבגהותה לריבינו יונה (שם) נסתפק בנווג לתוס' שמודרבנן, אם ראוי לומר כן אפי' לבני להעיה". ואכן'ם].

(17) וראה בח' הצ"ע רפ"ג דברכות. ובמראה'פ' לירושלמי ברכות פ"א ה'ב הוכיח לדעתה היירושלמי אפי' במרוחות חובה קאמון ולהעיר מלשון היירושלמי (דלקמן בפ'ם) בטעם הדבר "מן פשׂות" ("מן פשׂות" – מושמע דכל גוינו קאמור).

(18) ולכאין יש להוכיח כן מכ"ם שבמוקום אוונס סמכו על דעת יחיד בנווג לזמן תפֶלֶל (ולדוגמא – השקו'יט בנווג לתפֶלֶל לפני עלה'ש שבהערה 13. וגם האוסרים, ה'ט משום דס' לאיזיל אפי' דעת יחיד; היתר להתפלל ערבית מפה"ם ולמעלה ואפי' לפני פלה'ם (ראה לעיל הערה 14) מפני שסמכו על שיטות אחרות באופן קביעת פלה'ם (כשיטת היראים וכוי'ב – ראה בהנסמן בהזמנים בהלכה שבהערה 16, וכוי'ב ע"ז), אף דלא'י. ס' י"ס יש אכן משום ברכה לדעת רוחה'פ').

וז. אין אפשר שהaicceptיות מזמן ק"ש ותפלה ימנע מה? אאמו"ר [מהר"ש] אמר ל' ... שיש בתשובה הרשב"א שעד החוץ יש עדין שכבר תפלה בזמנה ולא יותר.נו, יוצא שכך תפלה בזמנה אין לו].

והיינו שגם לאחר绦ר תפלה מא"כ כשמזכיר בתפלה (ויתירה מזו, שכשмарיך בתפלה יתכן שהוא בגדר תפלה מה"ת, וכגון"ל משות' ארץ צבי, מא"כ כשמזכיר בתפלה ומ��פלל אלא כוננה נכונה).

ויש להזכיר בזה, שכטב המגלה אסתר (מי"ה) שגם זמני התפלה מדורבן אינם לעיקובא כי"א למצוות²⁷. וא"כ, עדיפא תפלה שלא בזמן מתפלה שלא בכוננה שהרי הכוונה מעכבות, וכן"ל.

ישובים נוספים לתפלה לאחר זמנה

ה. ועוד י"ל בזה ולישב מנגה הניל' באפניהם אחרים. (1) להתפללו מזמן תשולםין, ולדעת הפרישה (ספ"ט סק"ב) ועוד, שהמתפלל תפלה תשולםין שכוו למ��פלל בזמןו, וכי ישיתבאר בגליון הבא באורך הפריטים בזה; (2) שתפלה בדבוקות (אך שלא בזמןה) קודמת לכל דבר גם לתפלה חובה בזמןה, וגוי' יתבאר בעז"ה בגליון הבא.

ומ"מ, למרות כל היישובים האמורים (וכיו"ב), דגש לאחר זמנה שם תפלה עליה, ועדיפה מתפלה בזמןה וכו' – סוף סוף לא זכינו לכך שתפה בגדר "תפלה בזמןה" כמו שתיקנו לנו חז"ל²⁸. ומהטע זה – י"ל בדא"פ – מוחדש כי"ק א"ד"ש ש"יש ליישב הדבר ע"פ דין", שגם במ��פלל לאחר חוץ ה"ז בכל תפלה בזמןה ממש, והטעם לכך כיון שקווא ק"ש קטנה וכו". אולם, עדין לא נתבארה השיווקת בין קריית ק"ש קטנה לכך שתפלתו לאחר חוץ תהא בגדר תפלה בזמןה, ועל כך בגליון הבא בעז"ה.

עליו שבת אחת כדי שישמר שבתות הרבה (וימא פפ, ב), ומכ"ש שבטלין מצות תפלה מדורבן לקיום לבחורת בחיים (חאי).

ועד כדי כך, בשווית לבחורת בחיים (חאי סליב) הקשה לדעת הרובם שתפלה מה"ת, מדוע נק' ביטול תפלה של שחרית "מעוותת לא יכול לתקן" (ברכת כ, א), ודא סי"ס מקים תפלה מה"ת. ולדברינו י"ל, דאה"ן, ומ"מ הוה מעוותת לא יכול לתקן" שאינו יכול לקיים תפלה מדורבן.

(26) אבל ראה לעיל הערא 11 מלקו"ש,دليل כוונה כללית אויזי אפיי "כונך בלא נשמה", המכ"ש ללא הכוונה שמבלעה התפלה בטלה. (27) ועיי' המבואר לעיל הערא 11, שיש איסור להתפלל بلا כוונה, ומתוך קצת הלשון שמתיררים לו שייהי איכפת לו זמן תפלה שבודאי בדיק הווה, ואכ"מ, שזמן תפלה ביכולתה להפריע לכוננות התפלה בזמןה, מ"מ מתרירים לו וכו'.

ראאה לעיל הערא 22.

(28) וזה לו שכך תפלה בזמןה, כגון בפנים (ס"א). ועוד זאת, דלא יתכן שענין שבקדושה בעבודת התפלה וכוננות המוצה) תהא בסתרה לקיים המוצה בפשטות כפי שמתחריב ע"פ תקנת חז"ל, וכדברי כי"ק א"ד"ש כמ"פ עד"ז (ראה עד"ז לקו"ש חכ"ט ע' 213 לעניין שנייה בסוכה, וכוי"ב טובא). ולהעיר בברכות כה, אה: כל המתפלל תפלה של שחרית לאחר זמנה וכו'.

תפלה מה"ת²². וכעיז' הביא בשווית ארץ צבי (סל"ו) בשם סי' רשותה לבעל חידושים הרויים, בטעם שמשמעותו בתורת נדבה (אם בריך לו להתפלל) צריך לחפש בו בקשה בתפלתו ה"ה מקימים בה מצות רסק"יו²³, דכשנתאחד לו בקשה בתפלתו ה"ה מקימים בה מצות תפלה מה"ת, להתחנן ולבקש צרכיו. ועפיז' כתוב בשווית ארץ צבי (הנ"ל) דכשמאחר תפלו ע"מ להתפלל בכוונה יתרה ה"ז בכל מ"ע מה"ת דבקשת צרכיו²⁴ ואין לך נספת בוגר מכות תפלה שהוא מאה"ת, ובתפלה מה"ת – זמנה כל היום, עי"ש.

מכיוון שכן, מوطב שקיים מכות תפלה ה"ה בכוונה הרואה, אף שאינה בזמנה, מלקיים מכות תפלה מדורבן²⁵, תפלה בזמןה אבל לא כוננה נכונה "בגוף بلا נשמה"²⁶, אז אין ע"ז שם תפלה כלל.

וכדברים הללו, דגש לאחר זמנה, ואיפלו לאחרי חוץ, שם תפלה עלה כיון שמתפלל בכוונה (משאי"כ כמשמעותו שלא בכוונהafi' שהוא בזמנה), ראה בסה"ש תורה שלום (שיחת יט"כ תרש"ח – ע' 118) בנוגע להעדת התעסקות בעבודת התפלה כלל:

עד כאן איפלו תולה זיין בענינים רוחניים, או אתם ארט זמן ק"ש, ומון תפלה, אבדר באמת דעת איז גענארט. ואלஇם ארטן, מ"איו' כה ובין טוות זיך דער עניין נט, און מען דארף דיך דעם עניין, ווי זאל דאס אַפְּהָאַלְּטִין דעם אַרְטִין פָּן וּמָן ק"ש וְתִפְלָה, מֵיר אַטְסָט דער טָאַטָּע גַּעֲזָגֶט . . . שיש בתשובה הרשב"א שעד החוץ יש עדין שכר תפלה בזמנה ולא יותר, נו איז דארך נאר שכר תפלה בזמןה ניט'] – יתכן שיתלה זאת בענינים רוחניים, שאיכפת לו זמן ק"ש, ומון תפלה. אבל באמת ה"ז מromeה. שהי' איכפת לו, מתרים שי' איכפת לו, והרי וקוקים לעניין מדד ה'יקזר בתפלה, ובין מה'ה זיין נפעל, והרי וקוקים לעניין

אייז לעיקובא ורק למצווה, כיון דתפלה רחמי נינוח, ובכל עת זמן רחמים הוא. ועיי' בארכוה בשווית שאגאי סט"ו. ואולי כי'ה גם להשיבות שבהערה 8*(8*) שchar תפלה שלא בזמןה ייבנו לי' כל הימים. ועיי' בענינים למשפט (נסמן שם). (23) ברבמ"ס (הלי' תפלה פ"א ה"ט) ובשו"ע (ודאיה"ז) או"ח סק"י ס"ב (ס"א) כתבו "להוציא שחווא נדבה". ובריר"ף ברוכות כ, א, ב"די שתהא תפלה תחוננים". ובדיני חידוש דבר – ראה בחזי' רצ' רפ"ג דברות.

(24) בשוויע' (ודאיה"ז) או"ח סק"י ס"ב (ס"ג) שציריך שידיש בברכות אמצעיות דזקא, ועפיז' אינו מועל מה שנחתך אצלו בתפלתו בידרו שבחו שמלוקום עיי' כוונה יתרה. וראה לעיל הערא 11 אי צריך כוונה בסידור שבחו. ולחבירו מהשקו"ט אי צריך הנפש נכללות בבקשת צרכיו – וראה לעיל הערא 21*. (25) כי'כ הלשון בשווית ארץ צבי הניל'.

וכעיז' משפט צרכיו מה"ת כיוון ששם הרבה בקשנות, אף שכון בקשנות רוחניות. ווייל' דשברית על גוים שבברכת אהבתה עולם הוי בכלל צרכים ושמיים. ובצל"ה שם הביא דוגמא מתפלת צור ישראל (שאיתנה בנוסח אה"ז). ובלא"ה, לדידי קשייא טובא לסבירו זו, מיהי-תיתני לומר שצרכו הנפש לאו

בכלל "בקשת צרכיו" ה, דס"ס צריך הוא להם, ומאי ענא מצרכי הגנו. ולחעריר מש"ע אדחה"ז סרמ"ט בקרוא סק"ד דלא גרע חפצ' שמים ממתכוון לחפשו והנתנו, כיון שיש"ס חփ' ומתקבון הו לא לך, עי"ש].

מימיה", שהרגש זה בא עי"י "המאורות", לימוד פנימיות התורה דידי. אבל בההונודזיות תשד"מ חי' ע' 1757 מפרש (באורו).

[ולהעיר מהשקו"ט אי בקש שתקרים רוחניים וצרכים במצוות בקש שתצר צרכיו – ראה ש"ת דבר יהושע (ח'ג יו"ד סס"ז). אבל בשווית ארץ צבי כאן, שע"י איחור תפלה מרגיש יותר שחרר לו חרבן בימה"ק ונガאלת ישראל, חיל עלייו חיב מה"ת בקש שתקרים. וכ"מ בלקו"ש חל"ד ע' 73.73. ויש להוכיחנו מעל"ח (דיה ספק – ברוכות כא, א) שבאמרת ק"ש וברוכות מייקים מע' דתפלה מה"ת כיוון שיש שם הרבה בקשנות, אף שכון בקשנות רוחניות. ווייל' דשברית על גוים שבברכת אהבתה עולם הוי בכלל צרכים ושמיים. ובצל"ה שם הביא דוגמא מתפלת צור ישראל (שאיתנה בנוסח אה"ז). ובלא"ה, לדידי קשייא טובא לסבירו זו, מיהי-תיתני לומר שצרכו הנפש לאו בכלל "בקשת צרכיו" ה, דס"ס צריך הוא לאריך מצרכי הגנו. ולחעריר מש"ע אדחה"ז סרמ"ט בקרוא סק"ד דלא גרע חפצ' שמים ממתכוון לחפשו והנתנו, כיון שיש"ס חփ' ומתקבון הו לא לך, עי"ש].

(22) ודלא כסברתו של מאן-דחו שהפקיעו חז"ל מע' דתפלה מה"ת, והאריך בשלילת סבראו זו בקבוץ הארבעים ע' ב. ושי' ג. ויתרה מזון בפניהם) גם מה שתיקנו חכמים זמינים אלו